

*Шеремет С. І., завідувач НМЛ виховання,
соціальної і здоров'язбережувальної освіти
кафедри методики викладання і змісту
освіти*

**Пріоритети у здійсненні виховного процесу в освітніх закладах у
2021/2022 навчальному році**
(інформаційно - методичні матеріали)

В Україні триває реформа освітньої галузі, основною метою якої є нова якість освіти на всіх рівнях: від початкової школи – до закладів вищої освіти. Її модернізація спонукає до зміни вектору з визначення місця й ролі виховання в педагогічній науці та освітній практиці. Залишається актуальною науково - теоретична складова сучасного виховання як педагогічної категорії: філософське трактування, оновлення парадигми, сучасний зміст, підходи та принципи.

Вибудовуючи цілісний виховний процес в закладі освіти, важливо враховувати наукове обґрунтування, сутність парадигми, концептуальні ідеї, виховну складову освітнього (навчального) середовища, індивідуалізацію виховної системи, напрацьований практичний досвід, особливості регіону, сучасні виклики та соціальні реалії життя. Привертаємо увагу на інформаційно-методичні матеріали до початку 2020/2021 навчального року та публікації рубрики «Виховання особистості у вимірах нових освітніх реалій» II та III Всеукраїнської науково-практичної конференції «Педагогічна наука і освіта у сучасному вимірі: проблеми і перспективи розвитку», де науковцями та практиками обговорювались питання виховання особистості в сучасних умовах та розбудова цілісного виховного простору (м. Одеса, травень, 2020, 2021 р.р.).

Коментар до значущих нормативно-правових документів

Важливо виставити акценти на нормативно-правові документи, які є пріоритетними й актуальними й регламентують організацію та здійснення виховної діяльності закладів освіти на сучасному етапі.

Концепція Нової української школи пропонує виховний компонент змісту компетентностей, визначених у **Законі України «Про освіту»** (режим доступу <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>) . Означена мета повної загальної середньої освіти, яка полягає у всебічному розвитку та соціалізації особистості, здатної до життя в суспільстві та має прагнення до самовдосконалення і навчання впродовж життя (стаття 12). У статтях 1,5,21,28,31,53,54,55,70 закладені основні орієнтири компетентнісного виховання особистості учня, які можуть творчо наповнюватись конкретним

змістом, з урахуванням особливостей функціонування закладу освіти, актуальних соціальних викликів.

У Законі України «Про повну загальну середню освіту» (режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>) означено вимоги до організації освітнього процесу, який спрямований на виявлення, розвиток здібностей та обдарувань особистості, її індивідуальних здібностей, досягнення результатів навчання, прогресу в розвитку, зокрема формування відповідних компетентностей, визначених державними стандартами.

Важливо врахувати вимоги до здійснення виховного процесу в закладах освіти, які обумовлені в статті 15 даного документу і є невід'ємною складовою освітнього процесу та ґрунтуються на загальнолюдських, культурних цінностях, цінностях громадянського суспільства, принципах верховенства права.

Актуальним залишається напрям діяльності закладів освіти з модернізації оздоровчої та рухової активності, яка регламентується **Національною стратегією з оздоровчої та рухової активності в Україні до 2025 року «Рухова активність-здоровий спосіб життя-здорова нація»** (режим доступу <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1043-2020-%D1%80#Text>). Саме реалізація стратегії передбачає модернізацію фізичного виховання, органічне поєднання усіх видів оздоровлення, забезпечення належного рівня рухової активності та формування ціннісного ставлення дітей і учнівської молоді до власного здоров'я, покращення їх морального, фізичного, соціального, психологічного здоров'я.

Стратегічно важливим залишається питання щодо розбудови безпечного і здорового освітнього середовища для всіх учасників освітнього процесу. Цей напрям діяльності здійснюється відповідно до **Національної стратегії розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у Новій українській школі** (режим доступу: <https://www.president.gov.ua/documents/1952020-33789>) та передбачає надання здобувачам освіти конституційного права на освіту, охорону здоров'я, якісних освітніх та медичних послуг.

Освітнє середовище має бути безпечним місцем, де учні відчуватимуть себе захищеними та у безпеці. В середовищі Нової української школи має бути баланс між навчальними видами діяльності, інноваціями вчителя та ініціативами школярів. Це забезпечує можливості дітей робити власний вибір, спонукає їх до удосконалення наявних практичних навичок, формує позитивне ставлення до інших. Безпечне та здорове освітнє середовище сприяє кращій реалізації інтелектуального, фізичного, соціального та емоційного розвитку учнів, формує компетентності, які є необхідними для подальшого життя. Враховуючи сучасні соціальні виклики, радимо розробити власну стратегічну програму розбудови безпечного середовища до 2024 року та інтегрувати спільні

зусилля закладу, органів місцевого самоврядування, громадськості, які спрямовані на реалізацію основних завдань .

Цікавим може бути матеріал «Школа, що дихає свободою, або як створити безпечне та ефективне освітнє середовище» (режим доступу: https://edirshkoly.m CFR.ua/824882?btx=10166333&utm_medium=refer&utm_source=www.pedrada.com.ua&utm_term=5591&utm_content=news&utm_campaign=red_bloc_content_button).

Пріоритетом у здійсненні виховного процесу в поточному році є захист здобувачів освіти від приниження честі, гідності, будь-яких форм насильства й експлуатації, дискримінації за будь-якою ознакою.

Згідно з положеннями **Закону України «Про повну загальну середню освіту»** на кожному рівні повної загальної середньої освіти освітній процес має організовуватися в безпечному середовищі, складовими якого є унеможливлення заподіяння учасникам освітнього процесу фізичної, майнової, моральної шкоди, зокрема шляхом фізичного, психологічного насильства, експлуатації, приниження ділової репутації, булінгу (цькування), поширення неправдивих відомостей.

Тому, **Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України проти булінгу (цькування)»** (режим доступу <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-19#Text>), **Закон України «Про охорону дитинства»** (стаття 10, 12) (режим доступу <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#Text>) та ряд підзаконних актів (наказів, листів МОН України) є в безумовному виконанні керівниками та педагогічними працівниками закладів освіти.

Дотичним та пріоритетним напрямом у діяльності педагогів закладів освіти є превентивна робота з попередження, виявлення (в межах своєї компетентності) випадків домашнього насилля над дітьми.

З метою виконання законодавчих вимог **Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству»** (режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text>) та актуальності даного питання рекомендуємо актуалізувати діяльність усіх учасників освітнього процесу, громадськості, фахівців державних структур на виявлення форм, причин та наслідків домашнього насильства та прийняття відповідних адекватних рішень в межах компетентності закладу освіти.

Враховуючи важливість даних питань, радимо скористатися наступними інформаційно-методичними матеріалами:

- методичні рекомендації «Запобігання та протидії насильству» (лист МОН України від 18.05.2018 р. № 1/11-5480 (режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v5480729-18#Text>);
- інформаційна онлайн платформа «Центр знань» (проект Українського інституту соціальних досліджень ім. О. Яременка спільно із МБФ «СНІД

Фонд Схід-Захід» за технічної підтримки Дитячого Фонду ООН (ЮНІСЕФ)

(режим доступу: <http://knowledge.org.ua/>;

- Український інститут соціальних досліджень ім. О.Яременка (режим доступу <http://www.uisr.org.ua/projects> ;
- портал профілактичної освіти (режим доступу: www.autta.org.ua);
- сайт Всеукраїнської благодійної організації «Український фонд «Благополуччя дітей» (режим доступу: <https://childfund.org.ua/publikatsii>);
- інформаційно-ресурсний центр «Дитинство без насильства» (режим доступу: <https://rescentre.org.ua/statystichni-dani-ta-doslidzhennia>);
- сайт Міністерства соціальної політики України. Комплексна Програма корекційно-реабілітаційної роботи з дівчатами та жінками, які пережили насильство або належать до групи ризику (режим доступу: <https://www.msp.gov.ua/timeline/?t=167&from=&till=&m=1044>);
- Безпечна і дружня до дитини школа в контексті реформи «НУШ» /В.Пономаренко, Т.Воронцова, О.Сакович та інші. – К.: Алатон, 2020;
- Запобігання та протидія проявам насильства: діяльність закладів освіти. Навчально-методичний посібник/ В.Андреєнкова, В.Байдик, та інші. – К: ФОП Нічога С.О., 2020.

Важливо у 2021/2022 навчальному році здійснити акцент у змісті виховної роботи закладу на формування системи громадянських, національних та патріотичних цінностей особистості. Діяльність в цьому напрямі радимо спрямувати на виконання **Указу Президента України від 18.05. 2019 № 286/2019 «Про Стратегію національно-патріотичного виховання»** (режим доступу: <https://www.president.gov.ua/documents/2862019-27025> та наказу Міністерства освіти і науки України від 29.07. 2019 № 1038 «Про внесення змін до наказу Міністерства освіти і науки України від 16.06.2015 р. № 641» (режим доступу:

<https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-vnesennya-zmin-do-nakazu-ministerstva-osviti-i-nauki-ukrayini-vid-16062015-641>).

Головне завдання закладів освіти – розбудувати освітню діяльність так, щоб сама її організація, приклади авторитетних наставників-учителів, шкільне середовище виховували дітей у дусі громадянськості, патріотизму, глибокого розуміння історії свого народу, національної ідентичності, самобутності. Завдання педагогів полягає в тому, щоб слова «Україна», «патріотизм» набували для дитини особливого сенсу, тобто сприймалися не лише розумом, а й серцем.

З огляду на це рекомендуємо:

- формування громадянських, національних та патріотичних цінностей, національно-патріотичне виховання визнати одним із пріоритетним за значенням та стратегічними завданнями;

- виховувати в учнівської молоді національну самосвідомість, налаштованість на осмислення моральних та культурних цінностей, історії, систему вчинків, діяльнісним підходом до активних форм роботи;
- системно здійснювати виховання в учнів громадянської позиції; вивчення та популяризацію історії України, збереження і пропаганду історико-культурної спадщини українського народу.

Для активізації військово-патріотичного виховання в закладах загальної середньої освіти рекомендується продовжити вести гурткову роботу відповідного напрямку. Навчально-методичне забезпечення, рекомендоване Міністерством до використання в закладах освіти розміщених на офіційних вебсайтах (режим доступу: www.mon.gov.ua; www.imzo.gov.ua).

Для системної роботи з даного напрямку радимо скористатися матеріалами Інтернет – ресурсів:

- Інститут проблем виховання НАПН України (режим доступу: <https://ipv.org.ua/publications/zbirnuk.html>);
- Український інститут національної пам'яті (режим доступу: <https://old.uinp.gov.ua/publication?q=publication>);
- Національний університет оборони України імені Івана Черняхівського (режим доступу: <https://nuou.org.ua/>);
- Український державний центр національно-патріотичного виховання, краєзнавства і туризму учнівської молоді (режим доступу: <http://ukrjuntur.org.ua/>);
- Пластовий портал (режим доступу: <https://www.plast.org.ua/>);
- історична правда (режим доступу <https://www.istpravda.com.ua/>);
- нормативно-правові документи з питань національно-патріотичного виховання (режим доступу: <https://imzo.gov.ua/osvita/pozashkilna-osvita-ta-vihovna-robota/natsionalno-patriotichne-vihovannya-ditey-ta-molodi/>).

В серпні 2021 року органи державної влади, місцевого самоврядування, громадські організації, духовенство та вся громадськість візьмуть участь в урочистостях з нагоди 30-ї річниці незалежності України. Воістину історична подія, яка не залишає байдужим жодного українця.

Рекомендуємо педагогічним та учнівським колективам активно долучитися до підготовки та проведення:

- обласного учнівського відеофлешмобу «Привітай неньку Україну!»;
- відкритої дискусії «30 років незалежності України: досягнення та виклики»;
- історичного проєкту «Україна 3.0: літопис незалежності»;
- проєкту «30 письменників незалежності»;
- флешмобу «Україні – 30»;
- квесту «Україна 3.0: визначні місця українського руху в Одесі»;
- акції «Мегамарш у вишиванках – Україна 3.0»;
- інтелектуально-пізнавального заходу «Україна – морська держава».

Радимо опрацювати та використати в роботі:

- Указ Президента України від 21.10.2020 № 459/2020 «Про відзначення 30 – ї річниці незалежності України» (режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/459/2020#Text>);
- Розпорядження Одеської обласної державної адміністрації від 22.02.2021 № 161/од-2021 «Про відзначення в Одеській області Дня Державного Прапора України та 30-ї річниці незалежності України» (режим доступу: <https://oda.odessa.gov.ua/docstore/3763/ztv11B.pdf>);
- Розпорядження Кабінету Міністрів України від 31.05.2021 № 583-р «Про затвердження плану заходів з підготовки та відзначення 30-ї річниці незалежності України» (режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/583-2021-%D1%80#Text>);
- Повідомлення «Святкові заходи до 30-річчя незалежності України триватимуть три дні» (режим доступу: <https://www.president.gov.ua/news/svyatkovi-zahodi-do-30-richchya-nezalezhnosti-ukrayini-triva-68593>),

Слід зазначити, що у ряду ключових нормативно-правових документів: Концепції Державної соціальної програми «Національний план дій щодо реалізації Конвенції ООН про права дитини» на 2017–2021 роки, Національної стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року, Державної соціальної програми з протидії торгівлі людьми на період до 2020 року, Стратегії державної політики щодо наркотиків на період до 2020 року закінчився термін дії.

Однак, питання, які означені в документах, залишаються бути досить актуальними та важливими. Тому радимо у виховній діяльності закладу освіти і надалі акцентувати увагу на дотримання основних вимог Конвенції ООН про права дитини, здійснення системної превентивної та правовиховної роботи, попередження випадків з протидії торгівлі людьми (дітьми) тощо.

Виховну діяльність закладів освіти області в 2021/2022 навчальному році рекомендуємо планувати відповідно до **програми «Нова українська школа» у поступі до цінностей»** (режим доступу: <https://ipv.org.ua/prohrama-nova-ukrainska-shkola/>).

Особливості виховного процесу в умовах сучасності

Нетиповим і складним видався минулий 2020/2021 навчальний рік в організації освітньої діяльності. Нові реалії соціуму вимагали від педагогічної громади миттєвих реагувань на виклики та прийняття виважених рішень. Заклади освіти уже мають певний досвід здійснення освітнього процесу у варіантах змішаного та дистанційного навчання. Зараз важко прогнозувати те, що нас чекає.

І тому, ми маємо бути готові до різних моделей (варіантів) власної діяльності та відпрацьоване розуміння організації учнівського колективу відповідно до соціальних викликів. Здійснення виховної діяльності в школах області на пряму залежить від варіанту освітнього (навчального) процесу.

Акцентуємо увагу на певні аспекти роботи, які варто врахувати при організації виховного процесу в дистанційному режимі.

1. В період дистанційного навчання важливим є максимальне збереження сутності процесу виховання, його практичної реалізації, вибудовування тієї моделі, яка буде найбільш продуктивною в окремо взятому закладі (класному колективі).
2. Радимо підтримувати зростання кожної особистості, її творчого, інтелектуально потенціалу, свідомого розуміння причетності до життя суспільства. Змінилася позиція особистості в тому, що власне благополуччя слід розглядати як благополуччя усієї спільноти. Виникли потужні паростки єдиних емоційних переживань, які мотивують молодих людей на зміни у ставленні до ситуації та формують високу громадянську відповідальність за власні вчинки й справи.
3. Особливого трансформування зазнали окремі складові діяльності батьківської громади, що важливо врахувати у виховній діяльності. Успішно відбувається згуртування сім'ї, яке поглибило взаємосприйняття батьків та дітей завдяки тривалості процесу спілкування. Відбувається поєднання поколінь внаслідок активізації спільної творчої, спортивної діяльності, організації змістовного дозвілля батьків та дітей. Однак, є і зворотна сторона взаємодії. Тривале перебування разом показало не готовність батьків до виховання дітей, нерозуміння їх проблем та інтересів, нездатність бути прикладом для них.
4. Обмежене просторове середовище, в якому опинилось учнівство, суттєво впливає на зміст та кількість вражень, які отримували в процесі взаємодії з ровесниками. Розірвався ланцюжок спільних буднів, де вирувало живе міжособистісне спілкування, взаємини та зустрічі. Тому основна роль педагогів та батьків компенсувати цю прогалину важливими для дитини чинниками. Це справжня людська підтримка, розуміння, залучення до ініціатив, успішних практик й вчинкових активностей, які спрямовані на формування життєвих цінностей та компетентностей.
5. Постійне входження вихованця у реальні активності є одним із пріоритетів виховного процесу в дистанційному режимі. Результат такої діяльності сприяє розширенню обмеженого просторового середовища, зануренню в продуктивний соціокультурний простір, долучення до стихії різноманітних переживань та проявів себе у бажаних соціальних ролях. Виховний процес більшою мірою зводиться до проведення таких практик, які замінюють очні «живі» форми роботи.

Цікавим для використання може бути матеріал в режимі доступу: <https://vseosvita.ua/library/material-na-temu-vihovna-robota-z-vikoristannam-formi-zmisanogo-navcanna-412114.html> .

6. В період дистанційного навчання особливе місце слід відвести індивідуальній роботі з учнем, яка спрямована на побудову його траєкторії розвитку. Саме педагог стає наставником цілісного життя вихованців, розуміючи їх переживання, прагнення, даючи конкретні та корисні поради. Це поглиблює розуміння ролі педагогічного супроводу, особистого спілкування та якісної співдіяльності й життєтворчості. Для дитини будь якого віку – «живе» спілкування – це суперважливо! Тому, радимо практикувати зустрічі у прямому ефірі для інформаційного повідомлення, оголошення завдань та дискусії з учнями, бажано кожного дня. Важливо мати єдиний онлайн-чат для спілкування і обміну ідеями. Об'єднайте учнів у команди та дайте їм групове доручення. Це спрощує етап підготовки до активностей й дозволяє максимально розкрити творчий потенціал школярів.

Безпека цифрового середовища

Змішана та дистанційна форма навчання руйнує усталені освітні та виховні практики, змушує інтенсивно та оперативно трансформуватися, знаходити нові канали реалізації освітнього процесу. Закономірно, що сучасний розвиток цифрових технологій, базові цифрові пристрої сприяють технологічному вирішенню питання налаштування дистанційної освіти та виховання. Педагогічною спільнотою успішно використовуються такі платформи та мобільні сервіси як ZOOM, Skype, Google, Classroom, Facebook, Viber, Messenger, WhatsApp тощо.

Важливим є формувати компетентності дітей, батьків та педагогічних працівників щодо:

- безпечної поведінки в цифровому просторі;
- потенційної небезпеки безвідповідального ставлення до використання мережі Інтернет;
- суспільну культуру нетерпимого ставлення до порушень прав, свобод;
- безпеки дитини взагалі та в цифровому середовищі зокрема;
- критичне мислення під час сприйняття інформації;
- вчити правилам інформаційної гігієни, щоб запобігти впливу подібних ризиків та потраплянню дітей в небезпечні ситуації.

Радимо найбільше приділяти уваги підліткам, які заходяться в групі ризику щодо впливу Інтернет мережі, оскільки у них активно формуються інтереси в пізнанні нового, моральні уявлення, соціальні установки та потреби в спілкуванні з однолітками.

Під час змістового наповнення та організації профілактичних заходів не варто детально зосереджуватись на суті самих ризиків цифрового середовища, а

сконцентрувати увагу дітей на можливих наслідках для здоров'я й життя, на відповідальному ставленні до поведінки в цифровому просторі, критичному осмисленні та сприйнятті інформації, правилах інформаційної гігієни й отримання предметної допомоги в критичних ситуаціях. Батьки мають стати для педагогічних працівників активними партнерами у формуванні безпечного Інтернет середовища для дитини, що забезпечить їх від можливих ризиків.

Акцентуємо увагу закладів освіти на використанні в роботі листа Міністерства освіти і науки України від 10.03.2021 №1/9-128 «Щодо необхідності проведення додаткових профілактичних заходів в середовищі дітей та підвищення обізнаності батьків» (режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/npa/shodo-neobhidnosti-provedennya-dodatkovih-profilaktichnih-zahodiv-v-seredovishi-ditej-ta-pidvishennya-obiznanosti-batkiv>).

Сучасний педагог та класний керівник

З часу розбудови Нової української школи неодноразово на обласних методичних зустрічах (конференціях, науково-практичних семінарах, творчих майстернях, «майстер-класах», тощо), в інформаційно-методичних матеріалах акцентувалась увага на особистості сучасного педагога. Сучасна освіта вимагає від педагога успішного поєднання як високо компетентного спеціаліста в певній галузі знань та як виховника, наставника, модератора, тьютора.... Відмінно має володіти науково-теоретичними, психологічними знаннями та вміннями із сформованими компетентностями.

Апелюючи до Професійного стандарту за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», який затверджений наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 23.12.2020 № 2736-20 (режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v2736915-20#Text>), означено перелік загальних та професійних компетентності педагога.

Володіючи загальними компетентностями, педагог здатний діяти відповідально й свідомо на засадах поваги до прав і свобод громадян; вибудовувати міжособистісні взаємовідносини; працювати в команді; цінувати й поважати українську національну культуру, багатоманітність й мультикультурність; приймати ефективні рішення у професійній діяльності; генерує нові ідеї та вирішує проблеми й завдання. У здійсненні освітньої діяльності важливі професійні компетентності: мовно-комунікативна, предметно-методична, емоційно-естетична, психологічна, інформаційно-цифрова, проєктувальна, прогностична тощо.

Особистість педагога, його сформовані компетентності та якості важливі у здійсненні наскрізного виховання школярів у закладі загальної середньої освіти. Базовими якостями педагога - вихователя як суб'єкта і організатора виховного процесу в закладах освіти мають бути: професіоналізм,

інформативна грамотність,, педагогічна творчість, , громадська активність, відкритість до нового, мобільність, комунікативність, критичне мислення, емоційна врівноваженість, гуманне ставлення до дітей, висока вимогливість до себе і своїх учнів, здатність до самоаналізу та самоконтролю.

Акцентуємо увагу на те, що в побудові та здійсненні виховної діяльності закладу, особливо в учнівському колективі, важлива роль відводиться класному керівнику.

В поточному навчальному році особливість діяльності класних керівників полягає в їх моральній та теоретичній підготовці до прийом учнів з початкової ланки, які навчалися за новими програмами, з сучасними акцентами на сприйняття та формування особистості.

Важливим є для педагогів, які будуть навчати та виховувати саме п'ятикласників глибоко ознайомитися з науково-теоретичним, навчально-методичним забезпеченням початкової освіти в умовах реалізації нового Державного стандарту початкової загальної освіти. Мати усвідомлене розуміння того, що в умовах Нової української школи проголошуються збереження цінностей дитинства, необхідність гуманізації навчання, особистісного підходу, розвитку здібностей учнів, створення навчально-предметного середовища, що в сукупності забезпечують психологічний комфорт й сприяють вияву творчості дітей, формуванню компетентностей, необхідних для успішної самореалізації в соціумі.

І тому, основне завдання класного керівника, вчителів-предметників середньої ланки будувати роботу на творчій співдружності з вчителями початкових класів, сприяти збереженню того потенціалу, з яким прийшли до них учні та прикласти максимум зусиль на створення навчально-виховного середовища для розвитку особистості в усіх його проявах. Уже в цьому навчальному році педагоги зустрінуться з певними випробуваннями, адже учні пілотних шкіл прийдуть у 5 клас.

Тому над завдання для педагогів закладів освіти мати розуміння побудови власної продуктивної діяльності відповідно до Державного стандарту базової середньої освіти (Постанова Кабінету Міністрів України від 30.09. 2020 № 898) (режим доступу:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#Text>).

Відповідно до зазначеного документу, рекомендуємо вчителям – предметникам, класним керівникам продуктивно вибудовувати освітній процес, успішно здійснювати наскрізний виховний процес та сприяти розвитку природних здібностей, інтересів й обдарувань учнів; формувати ціннісні орієнтації, необхідні для їх соціалізації й громадянської активності, свідомого вибору подальшого життєвого шляху й самореалізації. Це стане можливим лише за умови об'єднання зусиль і взаємодії та співпраці між учителем, учнем й батьками. Саме школа є ініціатором залученості родини до побудови освітньо-професійної траєкторії дитини; здійснення просвітницької діяльності та

допомоги батькам у отриманні спеціальних знань про стадії розвитку дитини, ефективні способи виховання в дитині сильних сторін характеру і чеснот, залежно від її індивідуальних особливостей.

З цією метою рекомендуємо для використання в роботі класних керівників наступні матеріали:

- Навчально-методичні посібники для педагогічних працівників (режим доступу: https://znayshov.com/News/Details/navchalno-metodychni_posibnyky_dlia_pedagogichnykh_pratsivnykiv);
- Єфременкова С. 20 важливих навичок, які допоможуть підготувати дитину до життя. / (режим доступу: <https://kniga.biz.ua/pdf/25494-20-vajlivix-navichok.pdf>);
- Організація дистанційного навчання (методичні рекомендації) (режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/metodichni%20recomendazii/2020/metodichni%20recomendazii-dustanciyna%20osvita-2020.pdf>);
- П'ять принципів виховання по-новому (режим доступу: <https://osvitoria.media/experience/p-yat-pryntsypiv-vyhovannya-po-novomu/>);
- Виховна робота (VIP). URL: (режим доступу: https://invite.viber.com/?g2=AQA_ggez9CJXpkuDNPYd%2F6OeT3ub4Pv6571i6YQOEjlpE7Uc7JNMsfF3e1yMyMbV);
- 50 корисних розробок для класних керівників із бібліотеки «На урок» (режим доступу: <https://naurok.com.ua/post/50-korisnih-rozrobok-dlya-klasnih-kerivnikiv-iz-biblioteki-na-urok>);
- Що робить класний керівник у школі за кордоном: цікаві факти про їх обов'язки (режим доступу: https://education.24tv.ua/shho-robit-klasniy-kerivnik-za-kordonom-novini-ukrayini-i-svitu_n1640598).

У 2021/2022 н.р. рекомендуємо скористатися інформацією про знаменні та пам'ятні дати за посиланням: <https://www.dilovamova.com/index.php?page=142&calendar=memory>.